

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 146 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om sygehusvæsenet m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 3409).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 148 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut.

(Første behandling findes i tidenden sp. 882, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 593).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Udvalgets ordfører (K. B. Andersen):

Udvalget har, som det fremgår af betænkningen, holdt 8 møder og herunder haft samråd med den højtærede socialminister, som bl. a. på udvalgets anmodning har gjort rede for de besparelser, der kan ventes, f. eks. i forbindelse med ministeriets statsvidenskabelige konsulents kontor, ved gennemførelsen af det foreliggende lovforslag.

Det har i udvalget været drøftet, om der eventuelt kunne findes yderligere besparelser ud over den meget kraftige nedskæring, som ministeren allerede på forhånd har underkastet kommissionsforslaget. På denne baggrund må ses de to af socialministeren stillede ændringsforslag, som er tiltrådt af udvalgets flertal. Disse ændringsforslag går ud på for det første en fjernelse af det repræsentantskab, der var tale om i lovforslagets § 5, og endvidere en nedskæring og samtidig en ændring af forskningsrådet i henhold til § 3. Nedskæringen går ud på, at universitetsrepræsentanternes antal begrænses fra 8 til 6, og at der fjernes 2 repræsentanter for centraladministrationen. I stedet tilføjes 2 sagkyndige vedrørende den kommunale sociale administration. Herved imødekommes dels et almindeligt ønske i udvalget, dels et ønske udtrykt i en henvendelse fra Socialinspektørforeningen.

Udvalgets mindretal, venstres og det konservative folkepartis medlemmer, har givet udtryk for, at det ikke kan medvirke til lovforslagets gennemførelse, idet det henviser til, at det forskningsarbejde, der her er tale om, må kunne udføres af universiteterne og af socialministeriets statsvidenskabelige konsulent.

Som mit partis ordfører kan jeg tilføje, at jeg kan anbefale at stemme for de 2 ændringsforslag, der må ses som et udtryk for den forhandlingsvilje, der også i denne sag er lagt for dagen af regeringsflertallet. Den vej, mindretallet anviser, er efter min mening ikke farbar. Hvad henvisningen til universiteterne angår, er forholdet jo dette, at samtlige de professorer, der var repræsenteret i den oprindelige kommission, med undtagelse af en enkelt, nemlig professor Svalastoga — der, som det måske vil erindres, foreslog, at hans eget institut i stedet for blev udvidet — fraråder, at

[K. B. Andersen.]

denne opgave henlægges til universiteterne. De fraråder det, fordi de ikke mener, at universiteternes organisation er indrettet på en sådan opgave, fordi den vil gå ud over den grundforskning, som er universiteternes vigtigste opgave, og fordi man ikke på universiteterne har den nære forbindelse med den sociale praksis, som må være ønskelig over for en opgave som den foreliggende. I øvrigt mener de universitetsprofessorer, der ikke ønsker denne forskning henlagt til universiteterne, absolut ikke, at en ordning med universitetsforskning på dette felt kan blive billigere.

Hvad henvisningen til ministeriets statsvidenskabelige konsulent angår, er den rimelig i den forstand, at den statsvidenskabelige konsulent har gjort et udmærket forskningsarbejde på en lang række af disse felter. Men en sådan løsning ville ikke løse spørgsmålet om en fast forskningsstab og et mere stabilt og kontinuerligt forskningsarbejde på disse felter. Arbejdet ville ofte komme til at vige for mere presserende og mere øjeblikksbestemte opgaver, og i øvrigt vil denne henvisning til konsulenten i socialministeriet bevirke, at selve forskningsarbejdet, selv om der er frie kår for forskning for konsulenten, vil blive influeret af skiftende ministres indstilling til dette arbejde, og dermed ville den helt frie stilling, som er fuldstændig afgørende for den tillid, dette institut gerne skulle mødes med i sit arbejde, blive påvirket. Som professor Zeuthen gav udtryk for det i udvalget, drejer det sig her om en kvalitetskontrol med vor sociale lovgivning, sådan at vi kan få drøftet disse meget afgørende ting på et bedre grundlag end ud fra de typiske modtager- og skatteborgersynspunkter.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale at stemme i overensstemmelse med flertallets indstilling, d. v. s. for de to ændringsforslag og det således ændrede lovforslag.

Lorentzen: Det siges i bemærkningerne til lovforslaget, at den eksisterende viden om sociale spørgsmål har en meget ufuldstændig og spredt karakter. Dette tror jeg også er nogenlunde rigtigt, men spørgsmålet for venstre bliver da dette, om den forskning, der skal til for at løse denne opgave,

bedst foretages ved at følge den vej, som den højtærede socialminister har valgt, og som igen er dikteret af kommissionens flertal.

Der er fra alle sider tilsyneladende enighed om, at forskningsinstituttet bør være en selvstændig institution, og det har også fundet udtryk i selve lovforslaget. I mit parti er vi af den opfattelse, at det er meget vigtigt, at det forskningsarbejde, der skal gøres, bliver udført på selvstændigt grundlag uden direktiver fra det ene eller det andet politiske parti, men vi tror, at denne opgave bedst løses af universiteterne, der jo fra gammel tid har bevist, at de har evne til at se objektivt og videnskabeligt på de spørgsmål, som de beskæftiger sig med. Vi mener ikke, at det, der anføres imod at bruge universiteterne, er rigtigt, idet vi tror på, at de, der skulle lede dette arbejde på universiteterne, ville være i stand til, eventuelt ved henvendelse til den højtærede socialminister og derefter til finansudvalget, at skaffe sig de midler, der skal til for at udføre et samvittighedsfuldt og dygtigt forskningsarbejde.

Ud fra disse betragtninger vil mit parti stemme mod lovforslaget. De foreslåede ændringer anser vi for forbedringer, og ved afstemningen over dem vil vi undlade at stemme.

Gottschalk-Hansen: Under lovforslagets første behandling udtalte jeg på mit partis vegne, at vi anerkender det betimelige i en social forskning. Det er indlysende, at et område med en sådan spændvidde som den sociale lovgivning og den dermed følgende administration nødvendigvis bør gøres til genstand for en grundig og dybtgående undersøgelse. Målet med al social politik må formentlig være det, at man yder den rette hjælp på det rette sted og derved prøver på at undgå de vildskud, som desværre synes at have alt for gode vækstbetingelser. Når man betænker, at de samlede sociale udgifter her i landet andrager omkring 2½ milliard kroner om året, kan det nok synes berettiget, at man sikrer sig, at disse penge også gives rigtigt ud.

Vi er således enige med den højtærede minister med hensyn til forskningens idé, men ikke i den løsning af problemet, som ministeren søger gennemført ved oprettelse

[Gottschalck-Hansen.]

af et specielt forskningsinstitut. Selv om ministeren — det erkender jeg — har vist forhandlingsvilje, kan det konservative folkeparti ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, fordi vi finder, at de påkrævede undersøgelser og den dermed følgende forskning fuldt forsvarligt kan foretages af de forhåndenværende organer, nemlig professoraterne i sociologi, psykiatri, psykologi, socialhygiejne og statistik i samarbejde med socialministeriets statsvidenskabelige konsulent, der gennem en årrække har udført et fortrinligt og dygtigt arbejde netop inden for den sociale forsknings område.

Mit parti frygter, at det påtænkte institut, som uægtelig — ikke mindst efter ministerens ændringsforslag — begynder under ret beskedne former, skal vokse og, som jeg sagde ved første behandling, formere sig ved knopskydning, således som man har set det ved andre lignende institutter; jeg kan her blot minde om mødrehjælpen, husholdningsrådet o. s. v.

Vi mener, at den rent videnskabelige forskning er en universitetsopgave og som sådan skal varetages af de førnævnte universitetslærere, hvis virkeområde netop dækker de sociale områder.

Det konservative folkeparti er imidlertid ikke blind for, at der på det mere praktiske plan kan ydes en indsats for at rationalisere og forenkle den sociale forvaltning såvel i staten som i kommunerne. Jeg har derfor dels under et samråd med socialministeren, dels ved et ordinært udvalgs møde stillet direkte forslag om, at der nedsættes en kommission i lighed med den, der er nedsat med henblik på en forenkling af udenrigstjenesten og den derunder hørende administration. Dette forslag har ikke fundet tilslutning i noget andet parti, og jeg har derfor ikke ment det formålstjenligt at stille ændringsforslag herom; men jeg gentager her under anden behandling, at det konservative folkeparti er villigt til i et hurtigt arbejdende udvalg eller en kommission, om man vil, at medvirke til en saglig gennemgang

af hele vor sociallovgivning, således at man i praksis kan nå frem til en forsvarlig og rigtig fordeling af midlerne.

Da mit parti ikke kan tilslutte sig flertallets indstilling, kan vi selvsagt heller ikke stemme for ændringsforslagene, selv om vi erkender, at de betyder en forbedring i sammenligning med det oprindelige lovforslag; men da vi på den anden side indrømmer, at der er et problem, som bør løses, og da vi mener, at dette problem ikke heller kan tilsidesættes og negligeres, vil vi undlade at stemme over ændringsforslagene, ligesom vi vil indtage samme holdning, når lovforslaget kommer til tredje behandling.

Else Zeuthen: På det radikale venstres vegne kan jeg som ved første behandling tilsiige den højtærede socialminister vor villighed til at medvirke ved dette lovforslags gennemførelse samt til at stemme for de af ministeren stillede ændringsforslag.

Vi har intet imod at lade § 5, der angår repræsentantskabet, glide ud; dette var jo i sig selv ikke nogen betydningsfuld faktor i opbygningen af instituttet, idet det kun skulle mødes én gang om året. Bortfaldet af repræsentantskabet, der skulle være instituttets tilknytning til bredere kredse, må dog efter vor opfattelse bevirke, at man i højere grad kommer til at lægge vægt på bestemmelsen i § 3, stk. 3, om, at forskningsrådet til at følge bestemte forskningsopgaver kan nedsætte udvalg med repræsentanter for særligt sagkyndige; jeg mener f. eks., at der kan være god grund til at nedsætte udvalg f. eks. vedrørende børneforsorg eller arbejdsforhold, for også disse forhold ligger inden for de områder, hvorpå instituttet skal drive forskning. Jeg vil gerne spørge den højtærede socialminister, om han ikke er enig med mig i dette synspunkt.

Det standpunkt, som mindretallet, venstre og de konservative, har indtaget i denne sag, forstår jeg ikke. Man indrømmer her i dag og gjorde det til dels også under udvalgsforhandlingerne, at der er god brug

[Else Zeuthen.]

for socialpolitisk forskning, men henviser i øvrigt til, at dette bedst kan foregå ved universiteterne og under socialministeriets statsvidenskabelige konsulent.

I dag gentager det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen forslaget om, at der nedsettes en kommission til at behandle hele spørgsmålet om rationalisering af vor sociale lovgivning. Om dette sidste forslag vil jeg gerne sige, at forskningen jo ikke drejer sig om en engangsforanstaltning. På så stort et område, der som dette er under stadig udvikling, er det af den allerstørste betydning, at der er et organ, som til stadighed kan have fingeren på pulsen, og som til stadighed kan være med til at kontrollere, om de resultater, som vi gerne skulle opnå, også virkelig opnås. Derfor mener vi aldeles ikke, at en kommission er tilstrækkelig til at opnå det, vi ønsker.

I øvrigt går jeg ud fra, at det overvejende er af økonomiske grunde, at mindretallet har denne indstilling til lovforslaget. Jeg vil påstå, at oppositionen skylder os et bevis for, at arbejdet vil blive billigere at udføre ved, at det henvises til universiteterne, således som man har foreslået. Jeg vil gerne understrege, at der foregår i øjeblikket ikke noget socialpolitisk forskningsarbejde med masseundersøgelser og efterprøvningsarbejde, således som det skal foretages af socialforskningsinstituttet. Skal et sådant arbejde først etableres, vil det nok vise sig, at det koster penge, især hvis det skal foregå ved begge universiteter; og når det tages i betragtning, at den højtærede socialminister over for udvalget har gjort opmærksom på, at der under de forskellige styrelsesgrene og især under socialministeriets konsulent vil kunne spares væsentlige beløb ved instituttets oprettelse, bør man nok regne med, at den udvej, oppositionen peger på, alt i alt ikke vil blive billigere end det her foreslåede institut. Når man, således som det er hævdet i dag, virkelig vil drive forskningsarbejde på dette område, der som bekendt koster staten over 2 milliarder kroner om året, vil jeg i denne forbindelse fremhæve, at vore universiteter har selvbestemmelsesret. Det har de haft fra gammel tid, og det er vi stolte af. Så vidt jeg kan se, vil det ikke være foreneligt med universiteternes

selvbestemmelsesret, at de påtager sig en sådan opgave, idet man derved ikke i praksis kan sikre sig, at det netop er de mest påkrævede undersøgelser, som bliver gennemført.

Jeg vil gerne tilføje, at vi også kan billige den højtærede socialministers ændringsforslag om en ændret sammensætning af forskningsrådet. Det bliver mindre, det kommer til at rumme repræsentanter for den kommunale socialforsorg, men det bevarer sit videnskabelige og af særinteresser uafhængige præg, og det lægger vi hovedvægten på.

Det er min overbevisning, at tiden vil give os ret i vort syn på betydningen af social forskning, og at man vil komme til at indse, at vi ikke på dette område kan undvære forskning, så lidt som vi kan det inden for landbrug og industri, hvor det er almindeligt anerkendt, og hvor der anvendes langt større beløb.

Med disse ord skal jeg på det radikale venstres vegne anbefale, at man stemmer for de af socialministeren stillede ændringsforslag og for det således ændrede lovforslag.

Guðrun Björner: De stillede ændringsforslag betyder en så stor forenkling af hele institutionen, at retsforbundet med glæde kan stemme for dem og herefter for hele lovforslaget.

Jeg synes, det er værd at bemærke, at den ændring, der går ud på at stryge hele det store repræsentantskab, er kommet i stand ved de konservatives og venstres udmærkede arbejde på dette område, og selv om flertallet vidste, at man ikke ville få mindretallet til at stemme for lovforslaget, har det dog alligevel tiltrådt dette ændringsforslag. Det er en fornuftig ændring, som hele udvalget kan tiltræde, men jeg synes ikke, det bør forbigås i tavshed, at venstre og de konservative har været medvirkende hertil.

Ragnhild Andersen: Min gruppe kan tiltræde de af socialministeren stillede og af udvalgets flertal tiltrådte ændringsforslag.

Hvad selve lovforslaget om oprettelse af et socialforskningsinstitut angår, udtalte jeg ved første behandling, at min gruppe nærede visse bekymringer for, at et sådant institut ved fremtidig social lovgivning

[Ragnhild Andersen.]

skulle blive brugt som bremseklods for aktuelle ændringer. Desværre har vi ved flere lejligheder oplevet, at når store spørgsmål var til langvarig kommissionsundersøgelse, som f. eks. de ældres forhold var det i en årrække, blev dette af flertallet i det høje ting benyttet som motivering for at afvise ændringer, omend de var aldrig så nødvendige. På den anden side har vi da heldigvis også flere eksempler på, at påkrævede lovændringer er gennemført på sociale områder, samtidig med at der blev foretaget både dybtgående og langvarige undersøgelser og overvejelser i kommissioner — det har vi eksempelvis oplevet i denne vinter med arbejdsløshedsloven. Det fortæller jo, at langsigtede forskningsarbejder og undersøgelser ikke nødvendigvis behøver at stå i vejen for nødvendige fremskridt og forbedringer på det sociale område.

I den kommunistiske gruppe er der da også enighed om, at et socialforskningsinstitut kan udvikle sig til at blive et godt redskab for både forskning og fremskridt. Det kan blive banebrydende for sociale forbedringer i vort land. Vi ser hen til, at nødvendige reformer må blive resultatet af socialforskningsinstitutets oprettelse. Vi vil derfor tage medansvaret for denne lov og stemme for lovforslaget, men vi understreger, at hvis man med henblik på fremtidig lovgivning vil afvise drøftelser og gennemførelse af sociale ændringer under henvisning til, at man skal afvente langsigtede undersøgelser fra instituttet, vil det støde på vor modstand.

Med disse bemærkninger skal jeg sige, at kommunisterne vil stemme for såvel ændringsforslagene som for selve lovforslaget.

Socialministeren (Bomholt): Jeg har stillet et par ændringsforslag, der har tilknytning til drøftelsen i folketingsudvalget, og har herved, mener jeg, taget hensyn til de synspunkter, der fra oppositionens side er fremført, uden hensyn til disse kritikeres tilslutning eller ikke-tilslutning til lovforslaget i øvrigt. En strengt saglig holdning til lovforslagets enkeltheder har for mig været det afgørende, selv om jeg naturligvis gerne havde set, at der var opnået enstemmig tilslutning til et lovforslag af denne karakter.

Til det ærede medlem fru Else Zeuthen vil jeg gerne sige, at jeg mener, der bør, som det ærede medlem sagde, lægges vægt på § 3, stk. 3, nu da repræsentantskabet er bortfaldet. I kraft af denne paragrafs stk. 3 er det muligt at opnå kontakt med de interesserede kredse, der bør inddrages i løsningen af de enkelte opgaver.

Det ærede medlem hr. Lorentzen mente, at det ville være mere hensigtsmæssigt at henlægge disse forskningsopgaver til universiteterne. Jeg kan nu ikke se, at denne forskel, et videnskabeligt institut selvstændigt eller et videnskabeligt institut under universiteterne, kan motivere et nej ved afstemningen her i tinget, men det må det ærede medlem og hans parti naturligvis om. I hvert fald går professorerne selv ind for dette lovforslag, og det glæder mig, at det ærede medlem betonedede betydningen af selve opgaven. Det svarer til en udtalelse, som er fremsat af det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen i Dagens Nyheder den 19. august 1957 — med den højtærede formands tilladelse vil jeg gerne citere —:

„Vi trænger afgjort til social forskning. Vi trænger sikkert til mere og bedre forskning, end vi har, ledet af folk med menneskekundskab og common sense. Og vi trænger til, at man samler sig om nogle fundamentale problemer, for udvalget har jo ret i, at vi ikke har tilstrækkeligt grundlag til at skønne over, „om de anvendte midler — pengemæssigt eller organisatorisk — får den størst mulige nyttevirkning og sættes ind på de mest betydningsfulde steder“.

Det svarer jo helt og fuldt til, hvad dansk socialpolitikens videnskabelige nestor, professor F. Zeuthen, skriver i nr. 3-4 for november 1957 af Socialpolitisk Forenings medlemsblad — jeg anmoder om tilladelse til at citere —:

„Vi har nu drevet socialpolitik her i landet i over et halvt hundrede år, og vi ved også meget, både om, hvorledes den praktiseres, og om de sociale forhold, der danner baggrunden. Med hensyn til virkningerne giver statistikken dog ofte kun oplysninger i grove træk. En mere intim viden var ønskelig om, hvordan folk lever og reagerer over for de socialpolitiske foranstaltninger, f. eks. om forbindelsen mellem understøttelse, eget arbejde og

[Socialministeren.]

opsparing. Befolkningens opfattelse af virkningerne er usikker, svingende og modstridende. Også hvor staten skal træffe nye bestemmelser, savner man i mange tilfælde præcis og sikker viden om faktiske forhold.“

Det er denne erkendelse, der danner baggrunden for de bestræbelser, der har ført til tanken om forskningsinstituttet. Jeg har for øvrigt lagt mærke til, at der, efter at tanken om forskningsinstituttet er kommet frem, flere steder har vist sig at være bestræbelser i gang i retning af videnskabelig undersøgelse. Sidst er det omtalt ved indvielsen af Silkeborg alderdomshjems nye sygeafdeling. Ved denne indvielse tog amtslægen, dr. Palle Wiingaard, ordet og udtalte nogle, synes jeg, ganske interessante ord — med den højtærede formands tilladelse —:

„Alderdomsforsorgen bygger på to principper: institutionsprincippet og hjemmehjælpsprincippet. Jeg har derfor længe syslet med tanken om at få foretaget en videnskabelig undersøgelse af, hvor stort behovet er for disse to principper blandt de ældre, og jeg er kommet til det resultat, at jeg gerne vil foretage en sådan undersøgelse i Silkeborg og prøve på at gennemføre en forsøgsordning i denne by. Der skal bl. a. foretages en nøjagtig undersøgelse af, hvor mange der hører hjemme på en sygeafdeling med hospitalspleje, hvor mange der kan klare sig med en almindelig sygeafdeling, hvor mange der kan henføres til almindelige alderdomshjem, og hvor mange der kan klare sig med en hjemmehjælperordning. Derved kan der fås et materiale til belysning af behovet for institutioner og hjemmehjælperordning inden for alderdomsforsorgen, som vil få betydning ud over det ganske land.“

Der er ingen tvivl om, at et sådant arbejde har en helt naturlig tilknytning til et forskningsinstitut af den karakter, der her er foreslået.

Det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen kunne ikke tiltræde lovforslaget, men udtalte ønske om, at der blev nedsat en kommission eller et hurtigt arbejdende udvalg vedrørende en rationalisering af hele vor sociallovgivning. Jeg kan nu ikke se, at dette ønske er relevant i forbindelse med

det foreliggende lovforslag. Her drejer det sig om en konkret enkelthed, som dog er af overskuelig karakter. Men i øvrigt vil jeg gerne være åbensindet med hensyn til spørgsmålet: kommission eller hurtigt arbejdende udvalg vedrørende en sådan rationalisering. Vi har et sådant embedsmandsudvalg i gang i socialministeriet. Det har arbejdet i nogen tid, og jeg har sørget for, at det pågældende udvalg fik et sekretariat, der kunne fremme bestræbelserne. Men jeg vil gerne overveje, om der skulle kunne findes en anden form for fremme af dette arbejde, som det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen var inde på.

Udvalgets ordfører (K. B. Andersen):

Jeg vil gerne gøre den bemærkning til det ærede medlem hr. Lorentzen, at jeg synes, hans partis stilling til denne sag er lidt ejendommelig på baggrund af, at det ærede medlems parti jo ikke er tilbageholdende med at kritisere, når det gælder de felter, instituttet skal tage sig af.

Det forekommer mig også, at der er en inkonsekvens i den stærkt understregede henvisning til universiteterne. Det ærede medlem mente, at universitetsprofessorerne nok ville kunne skønne, hvilke opgaver der skulle tages op, og det ærede medlem havde tillid til deres skøn. Det har jeg også, og derfor betyder det noget for mit parti og mig, når de universitetsprofessorer, der er specialister i disse ting, netop ikke mener, at det er opgaver, der skal henlægges til universiteterne. En sådan henlæggelse ville også betyde, at den sociale praksis, som man i høj grad må lægge vægt på i denne sammenhæng, ikke ville komme ind i billedet på samme måde, som det vil blive tilfældet, hvis lovforslaget vedtages.

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1 og 2, ændringsforslag nr. 1, § 3, således ændret, og § 4 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2, hvorefter § 5 udgår, vedtoges uden afstemning.

§ 6 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af lov om retsforholdet mellem husbond og medhjælper [af Fuglsang m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 1497, fremsættelsen i tidenden sp. 3042).

Sagen sattes til forhandling.

Socialministeren (Bomholt): Om det fra kommunistisk side den 13. marts i det høje ting fremsatte forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af lov om retsforholdet mellem husbond og medhjælper, vil jeg gerne sige, at man fra regeringens side allerede i nogen tid har været opmærksom på spørgsmålet om en ajourføring af medhjælperloven, og der har da også været og bliver til stadighed arbejdet hermed i socialministeriet. En sådan social beskyttelseslov har formentlig stadig sin berettigelse, især for de unge under 18 år. Loven vedrører jo både landbrugets medhjælper, kvindelige og mandlige, og byernes husassistenter. Hvad særlig medhjælpernes ferie angår, kan jeg oplyse, at også dette spørgsmål er medinddraget i overvejelserne angående de ændringer i loven, som måtte skønnes ønskelige.

Jeg har forstået forslaget og ordføreren for forslagsstillerne, det ærede medlem hr. Fuglsang, således, at man samtidig ønsker sådanne ændringer i arbejderbeskyttelseslovgivningen, som kan berettige en ophævelse af medhjælperloven. Hertil er imidlertid at bemærke, at arbejderbeskyttelsesloven blev gennemført i 1954 efter meget lange og vanskelige forhandlinger, og resultatet fremkom som et kompromis mellem de demokratiske partier. En ændring i denne lovgivning så kort tid efter lovens ikrafttræden den 1. april 1955 vil utvivlsomt være forbundet med betydelige vanskeligheder, såvel saglige som politiske.

Det må erkendes, at den mere end 35 år gamle medhjælperlov er delvis forældet, og det kan beklages, at den betænkning, der blev afgivet for 20 år siden, ikke førte til noget resultat. Det er imidlertid et socialpolitisk felt, hvor mange interesser brydes, og også det arbejde, der nu gøres i ministeriet, må tage sin tid.

Jeg har intet at indvende imod, at man i et udvalg, om et sådant ønskes nedsat af tinget, beskæftiger sig med problemområdet.

Ordføreren for forslagsstillerne (Fuglsang): Jeg vil takke den højtærede minister for hans forholdsvis velvillige stilling til det forslag, jeg har stillet her. Det, som for mig har været afgørende, har i og for sig ikke blot været det simpelt hen at få medhjælperloven afskaffet; men hvis vort forslag på en eller anden måde kunne foranledige, at der blev sat fart i arbejdet med at få gennemført en revision af den medhjælperlov, vi har, en revision, som efterhånden er i høj grad påkrævet, vil mit parti også i høj grad vide at påskønne dette.

Som den højtærede minister sagde, er medhjælperloven efterhånden temmelig gammel, idet det var i 1921, den afløste den gamle tyendelov, der jo stammede helt fra 1854. Selvfølgelig må man erkende, at nogle af de værste ting af den i sin tid så hadede tyendelov, som f. eks. skudsmålsoven, ved den lejlighed blev fjernet. Alligevel er det, som om en hel del af tyendelovens ånd stadig svæver over dens efterfølger, for så vidt som medhjælperloven på talrige områder mere virker som en undtagelseslov for medhjælperne end som det, den burde være, en virkelig beskyttelseslov for de unge og vel også de mest værgeløse.

Det er altså 37 år siden, tyendeloven forsvandt på et tidspunkt, hvor praktisk talt alle forstod at dens tid var omme. Men dels svarede medhjælperloven allerede dengang ikke til, hvad mange med rette havde ventet af den, og dels — og det er vel især det afgørende — er der i de mellemliggende år sket en vældig udvikling også inden for landbruget. Det gælder teknisk og produktionsmæssigt overhovedet med den indvirkning, dette har haft på arbejdskraften; det gælder i lignende målestok socialt og politisk som følge af fag-